

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 894.

CHICAGO, ILL., 30. OKTOBRA (October 30), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

PRED IN PO 4. NOVENBRU.

Coolidge, Davis, La Follette.

Prvi predstavnik stranke finančne oligarhije; drugi istotako in ob enem predstavnik reakcionarnega juga; tretji je predstavnik nove orientacije, zastopnik progresivnega vala, ki je zaplul po deželi.

Prvič v zgodovini Zed. držav se je delavstvo v tako velikem številu pridružilo akciji za izvolitev svojih kandidatov.. Prvič se je v veliki meri pojavilo gibanje, iz katerega se bo razvila stranka ameriškega delavstva po vzgledu angleške delavske stranke. In to je, kar dela letošnjo kampanjo važno, in radi tega se vrši tako silovit boj proti La Follettu.

Socialistična stranka je indorsirala La Folletta. V večih državah bo označen na socialistični glasovnici. Odločili smo se sodelovati v tej kampanji s Konferenco za progresivno politično akcijo in drugimi progresivnimi skupinami ne radi La Folletta kot osebe, ne radi njega kot kandidata, ampak radi tega, ker hočemo, da se ameriško delavsko ljudstvo iztrga iz rok politikom kapitalističnih strank, ker hočemo da preneha biti žoga v rokah kapitalističnih politikov in se organizira v SVOJI politični stranki. In v tem prizadevanju mu hočemo pomagati. Mi sodelujemo z delavskimi masami v INTERESU socialistične stranke in v interesu celokupnega delavskega razreda.

Kolikor smo v tej kampanji mogli, smo stori-
li, in storili smo mnogo. Četrtega novembra bomo glasovali za La Folletta in Wheelerja po radi naših ciljev in glasovali bomo za *socialistično listo*, ker smo *socialisti*. Mi hočemo, da ameriško delavstvo približamo naši stranki, mi ga hočemo pridobiti za delavsko stranko in *socializem*!

Naša naloga ni končana s 4. novembrom. Dne 5. novembra in vsak nadaljni dan bomo delali za stvar, za katero delamo od kar obstojimo kot stranka: za socializem!

Pred 4. novembrom je naša naloga seznaniti mase ameriškega delavstva s kandidati, ki jih je nominiralo organizirano delavstvo v interesu delavstva in malih farmerjev. Izpustili nismo nobene priložnosti v agitaciji. Tudi po volitvah jih ne bomo izpuščali.

Kapitalistični interesi se boje v tej kampanji samo ene stvari: Zedinjenja delavstva v svoji stranki. Vsa njihova kampanja je obrnjena proti radikalizmu. Delavce strašijo z brezposelnostjo. Svare jih pred "tretjo" stranko, ki bo pahnila deželo v kaos in bedo. Konvencija bankirjev, magnatje z Wall Streeta, Gary, načelnik jeklarskega trusta, veliki kapitalistični dnevniki, razne trgovske komore, neštete organizacije, nešteti političarji ameriškega kova so koncentrirani v eni sami točki: Poraziti La Folletta — ne radi La Folletta, ampak radi organizacij, katere ga podpirajo v kampanji, in radi pokreta, ki ga zastopajo.

La Follette ni prvi predsedniški kandidat politično organiziranega delavstva. Toda je prvi kandidat strokovno, industrialno in politično organiziranega delavstva, prvi naš kandidat, ki ima možnosti za zmago.

Socialistična literatura, socialistična propaganda, časopisje, in socialistični govorniki so pripravljali ameriško delavstvo nad dva desetletja za korak, ki ga je storilo v letošnji kampanji. Ni velik korak. Ni tak, kakršnega bi mi kot socialisti radi. Toda je korak v pravo smer, v smer, ki vodi v stranko s socialističnim programom.

Ves čas kampanje se med delavstvom intrigira proti socialistični stranki. Nešteto člankov v kapitalističnem časopisju svari unije in njihove voditelje pred vplivom socialistične stranke v novi orientaciji delavstva. Te intrige se bodo po volitvah še pomnožile, kajti kapitalistični interesi se ne boje ničesar bolj kakor ustanovitve ameriške delavske stranke, h kateri bi delavstvo v resnici pripadalo. Kapitalistični elementi vedo, da take stranke brez socialistov ne bo; in če se ustanovi brez socialistov, tedaj se je kapitalističnim interesom ni treba bati.

Mi smo bili pripravljani na tak boj. Mi vemo, da se nas kapitalistični interesi boje, ker vedo, da jim je taktika socialistične stranke nevarnejša od vsake brezplodne propagande revolucionarnih fraz, katera največkrat služi reakciji za potlačevanje vsega delavskega gibanja.

Delavstvo, ki se je dosedaj branilo samostojno nastopati v politiki, je imelo v tej kampanji priliko spoznati, da je mislilo napačno. Taktika Ameriške delavske federacije in nji pridruženih unij je bila napačna. Četudi so tu in tam dosegli z njo kake male uspehe za izboljšanje delavčevega življenjskega stanja, kapitalističnim interesom vendar ni bila nevarna. Taktika, ki ni nasprotna družabnemu sistemu kakršen je, mu ni nevarna. Toda kakor hitro se delavstvo organizira v svoji stranki, bo moralo sprejemati v svoj program več in več socialističnih zahtev, tudi če bi v začetku ne bilo v prilog socialističnemu programu. Razvoj sam ga tira in sili v socialistično gibanje.

Ko smo se pridružili KPPA., smo rekli, da smo to storili v interesu socialističnega gibanja in to je resnica. Zavednemu delavstvu pa smo sporočili: Socialistična stranka ostane v novi grupaciji kakor je bila dozdaj — stranka socialističnega delavstva. Priložnosti za socialistično delo so postale večje kot so bile v tej deželi doslej. Naše naloge so postale ogromne, ker se nam je polje za delo samo otvorilo. Treba je, da smo v teh časih aktivnejši kakor smo bili in da smo kot organizacija močni. Socialistična stranka mora postati vodilna sila v novem gibanju. In to bo postala, če bo vršil vsak sodrug in vsaka sodruginja svojo dolžnost.

Delavci, ki mislijo da je dovolj če oddajo svoj glas delavskim kandidatom, bodo šli 4. novembra na volišče in glasovali za La Folletta; s tem njihovo delo preneha. Naše ne preneha.

Po četrtemu novembru na delo z vsemi silami za pojačanje stranke, za razširjenje našega časopisja in za socializem!

Nečedna sredstva v političnih bojih.

Delavci od nekdanj pripovedujemo, da se kapitalistične stranke poslužujejo v bojih proti delavstvu laži in vsakojakih drugih nečednih sredstev. Dokazano je bilo že nešteto krat, kako premeteno zavajajo kapitalistični listi svoje čitatelje in kako mojstersko potvarjajo dejstva. Sodrug Upton Sinclair in drugi soc. pisatelji in časnikarji so napisali o tem mnogo del, ki so izšla v listih in knjigah.

Glasila zavednega delavstva ne posnemajo kapitalistične liste; delavske stranke se v bojih ne poslužujejo sredstev, ki so svojstvo kapitalističnih strank. Če hočemo boljše družbo, moramo imeti boljše ljudi, to je razumnejše ljudi, katerih edini namen bo delati drug za drugega, da se bo vsem dobro godilo, da bo kruh vsem zasiguran in da bodo dobrine življenja vsem dostopne.

Po vojni so nastale v delavskem gibanju nove struje, ki so se pričele nazivati za komunistične, in te v boju z nasprotniki nič ne zaostajajo za kapitalističnimi strankami in listi, kar se tiče nečasnih sredstev, ampak jih celo prekašajo.

Iz neke naselbine v Pennsylvaniji nam poročajo, da je neki komunistični agitator dan za dnem na delu po naselbinah in napada — socialistično stranko in La Follettovo kandidaturu. Kapitaliste omenja sempatam le radi forme.

Na debati s Kokotovičem je Radnikov urednik Zinč trdil, da ameriška socialistična stranka uči svoje člane, naj bodo lojalni člani svojih unij, z drugimi besedami, zabičava jim, naj bodo lojalni Gompersu. Točka v načelni izjavi socialistične stranke, ki jo je tolmačil v tem smislu, se originalno glasi:

"It is bounden duty of every Socialist wage-worker to be a loyal and active member of the union of his industry or trade, and to strive with all his power for the strengthening and solidification of the trade-union movement . . ."

Načelno izjavo socialistične stranke bomo izdali v posebnem letaku in jo razposlali našim delavcem po vseh Zedinjenih državah, ker je vredna, da se ž njo seznanijo in jo zapopadejo.

Socialistična stranka v prej omenjeni točki ne uči delavce, naj bodo "lojalni Gompersu", ampak unijskemu gibanju, katerega naj utrjujejo in zbližujejo. Socialistična stranka se je borila proti reakcionarjem v unijah ko so današnji hrvatski komunisti v Ameriki bili še navdušeni opevači "slavne hrvatske kraljevine" in čitali Zotijev "Narodni List", in borila se je proti vsemu kar je nazadnjaškega v unijskem gibanju, ko se današnjim "ekstremistom" ni niti sanjalo, da se bodo kedaj opajali z revolucionarnimi frazami.

Frank Pavliča iz Livingstona je priobčil v Prosveti z dne 24. oktobra dopis, v katerem kot bivši član Workers' Party obsoja njeno taktiko v sedanji kampanji in jo smatra za škodljivo delavstvu. Med drugim pravi: "Kot nekdanji sodrug Workers' Party protestiram proti takemu stališču, ko se odloča za bodoče razmere delovnega ljudstva. Le pogledjmo komunistični list "Daily Worker". V njem ne čitamo drugega kakor same napade in nič poučnega." In nadalje: "Foster in Gitlov psujeta progresivnega kandidata in očitata, da je progresivna stranka korumpirana kot kapitalistične stranke. Neiskrenost se vidi v tem, da so komunisti sami hoteli La Folletta za kandidata, a ko jih je odklonil, imajo toliko sovraštva do njega . . . najbolj sumljivo je to, da sedaj ne napadajo obeh kapitalističnih strank toliko kot progresivno. Samo za poraz progresivne stranke jim je, kakor se za to potegujeta stranki nazadnjakov."

M. Znavor iz Garyja, Ind., bivši komunistični vodja, je priobčil v "Novem Svijetu" z dne 23. oktobra obširen članek, v katerem pravi tudi sledeče: "Jugoslovanskim delavcem je poznana borba v jugoslovanskem delavskem pokretu, ki se je vodila med ustanovitelji tega pokreta — ki so danes večinoma izven njege — in skupine lumpenproletarcev, ki so se skozi temo, v času ko je pokret preživel najtežje čase, prirnila na čelo pokreta in otvorili najpodlejšo borbo proti iskrenim sodrugom."

V mislih ima boje v jugoslovanski komunistični sekciji, v kateri so "lumpenproletarci", kot jih naziva Znavor, izrabili kaos in se polastili sekcijskega glasila in njene blagajne. Borba, ki jo gori omenja, se je pričela med njimi l. 1922 in deloma že l. 1921. Tisti, ki so nam vedno kazali na krasno slovo v komunističnem taboru, se lahko sedaj nagledajo te sloge.

Znavor opisuje, kako so ti najnovejši revolucionarji izrinili iz uredništva sekcijskega glasila Cvetkova, Kutuzoviča in Prevedena. V "Radniku" pa so "otvo-

čili borbo proti vsem sodrugom, ki niso soglašali z nesodružno taktiko novega Radnikovega štaba." In naprej pravi:

"Iz nekdanj toliko obetajočega lista (Radnika) so napravili nakazo v vsakem pogledu. Z ene strani nesposobni, da bi mogli pisati kaj drugega razun fraz, ki jih pobirajo po drugih strankinih listih, iz druge strani toliko prostaški, da jim je v borbi postala laž in obrekovanje edino sredstvo, in tako so iz "Radnika" napravili slabši list nego so najreakcionarnejši listi . . ."

Vsak naš aktiven sodrug je že prišel v dotiko z ljudmi, ki instinktivno sovražijo socialiste in v tem sovraštvu do socialistov so postali "revolucionarji", dasi niso drugega kakor reakcionarni, fanatični sovražniki socialistov; socialiste sovražijo radi tega, ker je socialistično gibanje res revolucionarno gibanje. Taktika, ki jo vodi socialistična stranka, ne igra v roke kapitalističnim interesom, kajti socialisti ne razbijajo delavskega pokreta, ampak ga utrjujejo. Socialisti grade!

Kako besno sovraštvu goje do socialistov, dokazuje tudi barantija, ki so jo napravili z milwauško "Slovenijo", ki je štiri leta nazaj agitirala za Hardinga in Coolidgea, danes pa je "skrajno revolucionarna", v resnici pa je samo protisocialistična l. 1924 kakor je bila l. 1920.

Kako nizko mnenje o poštenosti in ponosu imajo sedanji in tudi prejšnji glavarji jugoslovanske komunistične sekcije, je dokaz tudi v tem, da so pred nakupom Slovenije iskali urednika za slovenski list v — Jugoslovanski Socialistični Zvezi. Smatrali so, da so socialisti naprodaj kot so bili oni naprodaj. Ni čuda, da je imel detektivski general Burns celo armado "komunistov" na plačilni listi.

Milwauški list je bil preplačan in če bi se enaka kupčija dogodila v našem socialističnem pokretu, bi to pomenilo krizo in razkol v organizaciji, če ne bi bili krivci izključeni. Tam pa so na čelu pokreta in nihče se ne zmeni kakšni da so. Nevedni delavci res mislijo, da je vsakdo revolucionaren kdor stresa revolucionarne fraze iz ust. Navadno so prav taki ljudje napravili delavskemu gibanju največ škode, razočarali največ delavcev in jim ubili veselje do učenja in do organiziranja.

Poštena delavska organizacija izloči iz sebe vse kar je slabega, kakor izloči zdravo človeško telo iz sebe vse slabe snovi. Demoralizirana organizacija pa tega ni sposobna kakor ni telo s skvarjeno krvjo sposobno izločevati strupenih snovi, pač pa jih množi in tira bolnika v smrt, organizacijo pa v pogubo.

ALI VAM JE S TO ŠTEVILKO NAROČNINA POTEKLA?

Tekoča številka "Proletarca" je **894**. Če je številka poleg vašega naslova manjša kakor je tu označena, je to znamenje, da vam je naročnina potekla. Pazite torej na številko v oklepaju poleg vašega naslova na prvi strani platnic.

Obnovite naročnino takoj, ko vam poteče. Ne čakajte opomina! S tem prihranite upravništvu delo in stroške. Če mogoče, pošljite poleg svoje še kako novo naročnino. Širite "PROLETARCA"!

Velika zmaga socialistične stranke na Švedskem.

Meseca oktobra so se vršile na Švedskem volitve v državni zbor, iz katerih je izšla socialistična stranka kot najjačja skupina. Socialisti na Švedskem stalno napredujejo po številu pristavev in klub socialističnih poslancev v zbornici postaja jačji od leta do leta.

Število poslancev, pripadajočih posameznim strankam v novi švedski zbornici je sledeče:

	1924	v prejšnji zbornici
Socialistična	104	93
Konservativna	64	62
Liberalna	33	41
Komunistična	5	7
Kmečka unija	24	21

V prejšnji zbornici je imela leva socialistična skupina šest poslancev. Pri sedanjih volitvah se je združila s soc. stranko in njeni mandati so všteti v celotni socialistični skupini poslancev.

Švedska socialistična stranka vzgaja ljudstvo za socializem nad 35 let. Svojo delo vrši sistematično; malo je delavskih strank, ki bi bile tako trdne kakor je socialistična stranka na Švedskem. Tudi na Švedskem se je pred nekaj leti pojavilo komunistično gibanje in se organiziralo v svoji stranki. Ali v socialistični stranki se radi tega niso pojavili razkoli, kakor so se v skoro vseh drugih deželah. V prejšnji zbornici so imeli komunisti sedem poslancev. V sedanji imajo dva manj. S svojo agitacijo proti socialistom in s cepljenjem glasov so mogoče pripomogli v nekaterih okrajih kapitalističnim strankam do zmage, toda druge škode socialistični stranki niso povzročili.

Hjalmar Branting, voditelj švedske socialistične stranke, je bil prvič izvoljen v parlament l. 1895 in od tistega časa ni bil še nobenkoli poražen. Postal je eden prvih socialističnih politikov in državnikov na svetu in pred par leti je on sestavil prvo delavsko vlado na Švedskem, ki pa, kakor sedaj angleška vlada, ni imela v zbornici večine, ampak je morala računati na glasove liberalnih poslancev. Tudi sedaj je bila poverjena sestava vlade Brantingu kot predstavniku največje stranke na Švedskem. Dosedanji ministerski predsednik Leo Trygger, voditelj konservativne stranke, je dne 14. oktobra resigniral in napravil mesto delavskemu kabinetu.

Socialisti na Švedskem so najjačja stranka od l. 1914 naprej. Sledeča statistika pokazuje naraščanje njihove moči:

Leto	poslancev
1902	4
1905	17
1908	33
1911	64
1914 (izred. volitve)	73
1914 (regularne volitve)	87
1917	86
1920	93
1924	104

Prvi večji razkol v švedski socialistični stranki se je dogodil l. 1916, ko je levo krilo organiziralo svojo stranko potem ko ga je socialistična stranka izključila. L. 1917 v jeseni se je pridružilo komunističnemu gibanju, toda radi nesoglasij z moskovsko eksekutivo se je pojavil v švedski kom. stranki kmalu razkol, ki je imel za posledico, da se je eno krilo kom. stranke vrnilo v socialistično stranko, ostala skupina pa se prepira med seboj in z Moskvo naprej.

V prejšnji zbornici so socialisti predlagali referendum, s katerem se naj da ljudstvu prilika glasovati za republiko ali za monarhijo. Večina poslancev je predlog odklonila. V novi zbornici imajo socialisti 104 in komunisti pet poslancev, skupaj 109, ostale stranke pa 121 poslancev.

Odkrivanje zarot za "strmoglavljenje vlade" zopet v modi.

Razni ameriški listi priobčujejo storijske o anarhističnih in komunističnih zarotah, ki imajo za cilj strmoglavljenje ameriške vlade. Vesti in "spomini", naperjeni proti radikalnemu delavstvu, se priobčujejo skozi zadnje tedne sistematično, ker se reakcija pripravlja na nove vpade v delavske organizacije, ki jih misli vprizoriti po volitvah, ako zmagajo njeni kandidati.

Reakcija ne izbira sredstev, kadar je v boju proti delavstvu, ali kadar se pripravlja na progone. Prav tista propaganda, na katero opozarja reakcija, da je obstoječim institucijam najbolj nevarna, najbolj služi njenim namenom, ker ji daje pretvezo za ofenzive proti delavskemu gibanju v celoti. Kakor so bili agentje provokatorji aktivni v propagandi ekstremistov pred par leti, in kakor so ti agentje pomagali organizirati sestanke l. 1919, ki so služili za past, v katero so detektivni lovili delavce, tako so provokatorji tudi danes aktivni; njihov namen je enak kakor je bil pred par leti. Na eni strani nete frakcijske boje, na drugi vsiljujejo unijam tak način boja da jih slabi ter ubija odporno silo, ob enem pa vrše "revolucionarno" propagando v interesu tistih kast, ki predstavljajo današnji sistem.

Agentje-provokatorji so kapitalizmu potrebni, ker mu pomagajo naskakovati solidarnost delavstva in negovati konfuzijo v njegovih vrstah. Kar se mora delavstvo naučiti, je spoznavati ne samo reakcionarne glavarje v unijah, ampak tudi take glavarje in preroke, ki se nazivajo za revolucionarje, vresnici pa so judeži in špijoni.

Šestdeset let borbe.

Prva Internacionala — Mednarodna delavska družba — je bila organizirana v Londonu leta 1864, od te jeseni pred šestdesetimi leti. Karl Marx je bil njen glavni voditelj, intelektualni duh pokreta. Prva mednarodna delavska zveza je naletela na velike ovire med delavstvom samim. Sindikalisti in anarhisti — tiste čase zelo močni v radikalnem gibanju — so jo razbili in okoli l. 1876, — po 12. letih obstanka, je umrla. Notranji boji, različne tendence, taktična nesoglasja in podobne stvari so vpropastile prvi poskus delavstva za mednarodno združenje.

Druga internacionala je bila organizirana l. 1889. Obdržavala je kongrese navadno vsake tri leta do l. 1914. V tem letu bi imela obhajati petdesetletnico ustanovitve prve internacionale. Njen kongres bi se imel vršiti na Dunaju, ali izbruh svetovne vojne ga je onemogočil. Vojna je Internacionalo zelo razrahljala in jo razbijala na kose. Prišla pa je zopet na površje razdeljena le na dva dela, prvi zastopan v londonski frakciji (stara druga internacionala) in drugi v dunajski skupini, nazivana od nasprotnikov "poltretja internacionala", katero oficijelno ime je bilo delovna unija socialističnih strank s sedežem na Dunaju. Meseca maja prošlo leto sta imeli skupen kongres, na katerem sta se združili v skupno enoto, katero uradno ime je Socialistična in delavska internacionala. Njen glavni urad je v Londonu. Njen naslov je 4, Great Smith St., London, S. W. 1. Friedrich Adler, socialistični voditelj v nemški Avstriji, pred hamburškim kongresom vodilni duh Delovne unije socialističnih strank, je tajnik Socialistične in delavske internacionale, katere podružni urad je na Dunaju.

Razun te obstoji takozvana tretja internacionala v Rusiji, ki neprestano bruha ogenj in žveplo na londonsko internacionalo, toda londonska internacionala kljub temu zastopa ogromno maso politično, strokovno, industrialno in zadružno organiziranega delavstva po svetu.

Internationala bo potrebna dokler ne bomo imeli lige narodov s pravo organizacijo, s pravim duhom in s pravimi večinami v raznih deželah, ki jo bodo podpirale. Taka liga se bo mogoče razvila iz te ki sedaj obstoji, ali pa se bo ustanovila nova, kadar bodo ljudstva pripravljena zanjo. Karl Kautsky — ki se je udeležil slavnosti šestdesetletnice ustanovitve prve internacionale dne 28. septembra v Londonu, — misli, da se prava liga narodov lahko razvije iz te ki sedaj obstoji. On gleda nanjo približno tako kakor gledamo mi na ameriško vlado: na nekaj takega, ki je v rokah napačnih ljudi, nekaj kar ne želimo porušiti ampak dobiti nad njo kontrolo in jo obrniti za dobro stvar.

Umevno je, da niso vsi socialisti tega mnenja kar se tiče sedanje lige narodov, toda vsi so edini v tem, da je internacionala v teh časih potrebna in jo je treba ohraniti in utrditi, kajti internacionala je eno izmed sredstev za zблиževanje narodov in za medsebojno spoznavanje ljudstev. Delavstvo je bilo prvo, ki je spoznalo potrebo medsebojne kooperacije, prvo ki je spoznalo, da je razdeljenost v škodo vsem ljudstvom. In to delavstvo gradi pota v pravo ligo narodov potom svoje internacionale. (Po "Milwaukee Leadru".)

Ako v vaši naselbini še ni socialističnega kluba, ga ustanovite. Ako ni v naselbini zastopnika Proletarca, se priglasite vi.

Stanje komunističnih strank.

Na zadnjem kongresu moskovske internacionale je bilo poročano med drugim tudi stanje komunističnih strank. Komunistična stranka v Rusiji, ki je edina stranka v Rusiji ki lahko svobodno funkcionira, ima 244,460 članov ali trideset tisoč manj kot jih ima avstrijska socialistična stranka samo na Dunaju. Razun teh članov ima 209,753 kandidatov, ki se jih pripušča v stranko po preiskavah in izkušnjah, ali pa odklanja. Ako štejemo člane in kandidate skupaj, ima ruska komunistična stranka še vseeno 60,000 članov manj kot jih ima socialistična stranka v Nemški Avstriji. Če primerjamo razliko v prebivalstvu, bomo videli, kako majhen odstotek prebivalcev Rusije je politično organiziranih. V mali Georgiji ima komunistična stranka 18,000 članov; prejšnja socialdemokratska, ki je sedaj nelegalna, je imela v Georgiji nad 80,000 članov.

Poročilo kongresu pripisuje nemški komunistični stranki 350,000 članov; francoski 50,000 in 5,000 kandidatov; italijanski 12,000; češkoslovaški 130,000; irski 50; bolgarski (število neznano); jugoslovanski (število članov neznano); rumunski 2,500; grški 2,500, med njimi 450 kandidatov; turški 600, med njimi 350 kandidatov; finski (štev. neznano); estonski 3,250; letski 1,000; litvinski (neznano); švedski 12,000; norveški 16,000; danski 700; nizozemski 1,700; belgijski 590; švicarski 4,000; avstrijski (ni poslala poročila o številu članov); madžarski (neznano); islandski 450; španski 5,000; ameriški (Zed. države) 27,000 (simpatizirajoča stranka); kanadski 4,000; avstralski 250; južnoafriški 400; mehiški 1,000; argentinski 3,500; čilski 2,000; urugvajski 600; brazilski 350; japonski (štev. neznano); kitajski 800; indijski (štev. neznano); korejski (neznano). Razun teh so še sledeče stranke: perzijska 600 članov, ki se jih je v poročilu smatralo za kandidate in ne za prave komuniste; v Mongoliji je za simpatizirajočo stranko priznana stranka nacionalnih revolucionarjev; Egipt ima 700 kandidatov, ki predstavljajo komunistično gibanje v Egiptu; v Palestini jih je 100; ena stranka v centralni Ameriki jih ima 50, ki pa še ni priznana.

V kampanji za sprejem Dawesovega reparacijskega načrta v nemški zbornici so socialistična in demokratske stranke pritiskale na vlado naj razpusti parlament in razpiše nove volitve. Motiv je bil, da bi te stranke v novem razporeženju med ljudstvom pridobile na mandatih na račun obeh ekstremov, nacionalističnega in komunističnega. Rajše kot to so nacionalisti glasovali za ratificiranje Dawesovega načrta v tolikem številu, da so mu zagurali sprejem. Zadnje volitve v nemški državni zbor so se vršile v najkritičnejšem času nove Nemčije, in velik del volilcev se je zatekel k ekstremnim nacionalistom, ki propagirajo monarhijo in h komunistom. Poznavalci politične situacije v Nemčiji trdijo, da nima noben ekstrem v Nemčiji sedaj med ljudstvom tolikšno zaslombo kot bi izgledalo na podlagi števila poslancev, ki jih imata v parlamentu. Fakt je, da je članstvo nemške komunistične stranke pričelo zopet padati.

Nemška komunistična stranka je poleg ruske najjačja in obe skupaj imata 594,000 članov, s kandidati v rusko stranko pa 804,213, na podlagi poročila kakor je bilo predloženo petemu kongresu.

Vse ostale stranke skupaj v vseh deželah na svetu imajo po tem poročilu nekaj nad tri sto tisoč članov.

Če se pomisli, da je številka 27,000, ki jo poročilo kreditira ameriški W. P., najmanj za 10,000 previsoka, je verjetno, da so tudi nekatere druge številke pretirane.

Vse komunistične stranke na svetu, izven nemške in ruske, nimajo toliko članov, kakor dunajska socialistična stranka.

Sarajevski "Glas Slobode" dostavlja k temu poročilu, da je s tem številom nemogoče vprizoriti svetovno revolucijo, kar so morali spoznati tudi voditelji moskovske internacionale, ki skozi zadnjih par let menjajo taktike v razne smeri pri iskanju nove orientacije. Jasno je sedaj vsakemu, kdor more trezno misliti, da se socialne revolucije ne dogajajo zato ker jih kdo propagira, ampak da je treba zanje pogojev, kakor za vsako drugo stvar.

"Glas Slobode" piše, da bi večina komunističnih strank v zapadni Evropi in v mnogih drugih deželah razpadlo, kakor hitro bi izgubile finančno oporo iz Moskve. Dokler jih bo Rusija potrebovala, ali boljše, dokler ne napravi sporazuma s socialistično delavsko internacionalo, se to ne bo zgodilo, kajti v interesu ruske zunanje politike in taktike tretje internacionale je, da ima v vsaki deželi propagandistično enoto, s katero straši vlado in kapitaliste.

Haim Kantorovič piše v reviji *Modern Quarterly* v razpravi *Raise and Decline of Neo-Communism*, da je komunistično gibanje s svojo povojno taktiko igralo priložnost pridobiti vodstvo svetovnega delavskega gibanja in gre vedno bolj navzdol. Ako bi spremenilo taktiko takrat ko je insistiralo na brezpogojen sprejem 21. točk, bi mu pripadalo vse delavsko gibanje v Italiji, ameriška socialistična stranka in vse socialistične stranke, ki so bile zastopane v Delovni uniji socialističnih strank s sedežem na Dunaju. Ker se v Moskvi niso hoteli udati pritisku zunanjih strank za modificiranje 21. točk, ki so jih stavili za pogoj pristopa, so pričele evropske in druge delavske stranke iskati novo orientacijo in dobile so jo na hamburškem kongresu maja 1923, na katerem so se s strankami prejšnje druge internacionale reorganizirale v novo internacionalno enoto, znano pod imenom "socialistična delavska internacionala." Njen sedež je v Londonu in podružni urad na Dunaju.

Ker je komunistično gibanje igralo samo na karte revolucije in ker je sodilo, da če je bila revolucija mogoča v Rusiji je izvedljiva tudi v drugih deželah, je moralo po poleganju kaosa in histeričnega razporeženja po svetu iti navzdol in iskati potov v novo taktiko in nove eksperimente.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva SSPZ. (dopoldne). Zborujemo v društveni dvorani.—Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.— Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — Organizator.

LEONID ANDREJEV:

RDEČI SMEHOdlomki najdenega rokopisa
Preložil Vladimir Levstik.*(Nadaljevanje.)*

“Domov se hočem peljati!” sem zakričal, tiščoč si ušesa. Ali kakor skozi zamašek vate, zamolklo in zlovešče, so mi njegove strašne besede vedno iznova prodirale v možgane:

“Toliko jih je, o toliko! Po stotinah poginjajo v prepadih in volčjih jamah, ki so vendar namenjene zdravim, ne pa blaznim ljudem, in v plotovih iz trnjeve žice; mešajo se med regularne, pametne borilce in se bijo kakor junaki; zmerom so prvi v boju, zmerom nepreplašni in hrabri — samo da neredkoma razbijajo glave svojim lastnim ljudem. To so fantje po mojem okusu! Jaz sedim le še toliko časa pri vas, kramljaje in tako . . . dokler ne zblaznim popolnoma — potem, kadar bo zadnja iskra pameti pri vragu — potem se napotim na polje, ven, in zakričim s takšnim rezim, divjim krikom, in jih zberem vse okoli sebe, te viteze brez strahu in madeža ter napovem boj vsemu svetu. Z muziko in z bojno pesmijo bomo lomili v mesta in vasi, in kjerkoli se pokažemo, povsod se bo zasvetilo vse rdeče in vse se bo vrtelo in plesalo kakor v žerjavici ognja. Kdor še ni mrtev, se pridruži nam, in naša hrabra vojska bo rastla kakor plaz in pojde preko vsega sveta kakor nevihta očiščenja. Kdo pa je dejal, da ni dovoljeno moriti, požigati in pleniti? . . .”

Na ves glas je kričal, ta blazni doktor, in budil s svojim upitjem spečo bolečino vseh nesrečnikov, ki so ležali naokrog po svojih posteljah, z razbitimi prsi, raztrganim životom, izdrtimi očmi in odrezanimi nogami. Škripajoče, ihteče, zamolklo ječanje je napolnilo barako, in od vseh strani so se obrnili k nama blede, žolte, utrujeni obrazi, mnogi brez oči; drugi drugače tako strašno popačeni, kakor da so se vrnili iz pekla. Stokali so in poslušali, in skozi odprta vrata je potuhnjeno prežala črna, brezoblična senca, ki se je bila dvignila nad svetom. Blazni starec pa je široko iztezal roke ter kričal:

“Kdo pa je rekel, da ni dovoljeno moriti, požigati in pleniti? Mi bomo morili, in tudi plenili, in požigali. Vesela, brezskrbna truma hrabrih junakov, razdenemo vse v prah in pepel: njih javna poslopja, njih vseučilišča in muzeje, in na razvalinah zaplešemo mi, otroci veselja, polni ognjenega smeha. Blaznico bom proglasil za našo domovino, in kdor še, ni izgubil razuma, ga zaznamujem za norca in sovražnika domovine; in kadar zasedem kot veliki,

nepremagljivi triumfator prestol vseh dežel — ha, kak nebrzdan smeh bo takrat pretresel vesoljstvo!”

“Rdeči smeh!” sem ga prekinil s krikom. “Rešite me! Zopet ga slišim — rdeči smeh!”

“Prijatelj!” je nadaljeval zdravnik, obračaje se k ječečim, pohabljenim sencam naokoli — “prijatelji! Rdeč mesec bomo imeli in rdeče solnce, in živali bodo imele takšno smešno, rdečo kožuhovino, in kdor nam bo preveč bel, ne rdeč dovolj — tistega denemo prosto iz kože!... Ali ste že pili katerikrat človeško kri? Leppljiva je nekoliko in nekoliko gorka, toda rdeča je in se smeje s takšnim veselim, rdečim smehom!”

Sedmi odlomek.

. . . Strašen zločin je to, in nepostavno ravnanje. Rdeči križ spoštujejo povsod po svetu kot nekaj svetega, in oni so videli, da ne prihaja vojaški vlak, nego vlak z onemoglimi ranjenci, in morali bi jih bili opozoriti, da je tam položena mina. Ubogi ljudje, ki so menda že sanjarili o domovini . . .

Osmi odlomek.

. . . Samovar! Pravcat samovar, ki se dviga para iz njega kakor iz lokomotive! In iste čašice, zunaj modre in znotraj bele — iste lične čašice, ki sva jih dobila takrat za poročno darilo. Sestra moje žene, izvrstna, dobrosrčna ženska, nama jih je podarila.

“Ali so res še vse cele?” sem vprašal s dvomom, mešaje s tenko srebrno žlico po svojem kozarcu.

“Ena se je strla,” je dejala moja žena tjavendan; držala je v roki ravnokar odprto pipo samovara, in naglo izlivala čisto, vrelo vodo.

Jaz sem se zasmeljal.

“Kaj pa je?” je vprašal moj brat.

“Nič posebnega,” sem odgovoril. “A zdaj bi me lahko peljali spet enkrat v mojo sobico. Ne jezite se, storite hrabremu junaku na ljubo! Dovolj ste lenarili, ko me ni bilo tukaj — zdaj treba, da se zganete! Trdo vas bom držal za vajeti!”

In v šali sem pričel peti: “V boj, nad sovražnika, za mano, bratje, v boj!”

Sprejeli so šalo, tudi oni so se nasmehnili le moja žena ni dvignila oči: pravkar je brisala skodelice s snažno, vezeno brisačo. V kabinetu me je čakal pogled, ki sem ga davno poznal: modra tapeta, svetilka z zelenim senčnikom in mala miza s karafo za vodo. Bila je pokrita s tenko plastjo prahu.

“Prosim, nalijte mi kozarec vode!” sem dejal živahno.

“Saj si ravnokar pil čaj!”

“Nič ne de, nič ne de, samo nalijte! In ti,” sem dejal ženi, “vzemi malega in sedi nekoliko tjale v sobo, prosim!”

(Dalje prihodnjič.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Iz West Virginije.

Četrty november, dan predsedniških volitev, je blizu. Ameriško ljudstvo bo na ta dan pokazalo, v koliko je pripravljeno prenehati slediti starim strankam in v koliko hoče iti naprej. V zadnjih štirih letih se je imelo priliko mnogo naučiti, istotako štiri leta poprej in vsa leta nazaj. Prilike učiti se ima delavstvo vedno, samo da jih vselej ne vidi in malokdaj izrabi. Ne bom razkladala korumpiranost starih strank, kajti kdor količkaj misli in čita, ve, da sta republikanska in demokratska stranka korumpirani do kraja. Obe sta kapitalistični, obe služiti istim interesom, obe sta deležni podpore od finančnih mogotcev.

Dne 4. novembra imate priliko oddati svoje glasove predsedniškemu kandidatu, ki je ves čas svojih političnih aktivnosti v borbi proti kapitalističnim strankam. Ta kandidat je La Follette; njegov drug na glasovnici kot podpredsedniški kandidat je senator Wheeler. Oba sta znana kot progresivca in oba sta bila vedno v boju proti privatnim interesom. La Follette je človek z neomadeževano zgodovino. Dokler je vztrajal pri taktiki, da se more reformirati ena ali druga buržvazna stranka, toliko časa je bila socialistična stranka v boju tudi proti njemu. Sedaj, ko je šel izven vrst stranke v kateri je preje bil, ko se je izrekel za samostojno politično akcijo in pomagal ustvariti položaj, v katerem bo skupna politična stranka ameriškega delavstva mogoča, ga je socialistična stranka indorsirala in ga s tem vzela za svojega kandidata. S tem je napravila velevažno potezo, ker je priliko otresti se izolacije izrabila. Tako je prišla med širše mase kar se smatra za ogromen uspeh, ki bo postajal v teku časa vse vidnejši.

Volilci in volilke v West Virginiji imajo priliko glasovati za La Folletta in-Wheelerja NA LISTI SOCIALISTIČNE STRANKE. Farmarska-delavska stranka in socialistična sta se zedinili za skupno listo, ki bo označena na glasovnici pod imenom SOCIALIST PARTY. Naša stranka je s tem zelo pridobila.

Tudi v West Virginiji socialistična stranka ni "pri ljubljena"; dolgoletni propagandi naših nasprotnikov, posebno med vojno, se je posrečilo spraviti ime *socialistična stranka* na "slab glas." W. Virginia ni "progresivna dežela", kar je znano ne da bi bilo to treba posebno povdarjati. Reakcija je bila tukaj posebno močna; tudi sedaj ni mnogo bolje. Socialistična stranka je v težkih razmerah, ki so nastale med vojno in po vojni, v tej državi zelo trpela in mnoge postojanke so razpadle. Dobilo pa se je nekaj sodrugov, ki so vztrajali tudi v najhujšem ognju in tem gre zasluga, da je organizacija, četudi po članstvu šibka, ostala aktivna in vzdržala svoje mesto na glasovnici.

Radi prej omenjenih vzrokov tukajšnji La Folletovi kampanjski klubi niso kazali posebnega nagnjenja sodelovati s soc. stranko. Toda pričelo se jim je svetlikati in morda bodo še uzrli luč in se nam približali, ako ne celo pridružili.

Reči moram, da je med westvirginskimi socialisti malo domačinov (to je, ameriških delavcev), toda kolikor jih je, nadkriljujejo v aktivnostih in v poznanju

ameriškega delavskega gibanja vse druge. To se je posebno izrazito pokazalo na skupni konvenciji v Fairmontu, ki se je vršila meseca avgusta. Eden najzagrizenejših nasprotnikov socialistične stranke kot take je moral priznati: "Socialisti nas nadkriljujejo v vseh ozirih . . ."

Naš predsedniški in podpredsedniški kandidat bosta torej označena na socialistični glasovnici. Volilci v Monongalia County, in če se ne motim tudi v Marion County, imajo priliko glasovati za socialistične kandidate tudi v druge urade. Glasujte za socialistično listo *STRAIGHT!*

Posebno rudarji imate v tem okraju na socialističnem tiketu moža, ki ga vam toplo priporočam, in ta je John Higgins, kandidat za šerifa.

Mislím, da vsakdo ve, kako važen je ta urad. Saj imate priliko videti vsak dan ravno v tem okraju, v katerem se bije sedaj zopet boj med organiziranimi rudarji in fevdalnimi baroni, ki gospodarijo nad premogovniki in nad kraji v katerih žive delavci, kako šerif meče unijske delavce iz stanovanj in je takorekoč diktator v Scott Runu.

Omeniti moram, da se progresivni element v tej državi mnogo trudi v tej kampanji za našo predsedniško listo. Povsod, kjerkoli mogoče, se prirejajo kampanjski shodi in razdaja agitacijska literatura.

Volilci in volilke v West Virginiji, dne 4. novembra glasujte za socialistično listo in s tem boste glasovali tudi za La Folletta in Wheelerja!

Rose Selak.

Pismo starega borca.

HUDSON, WYO. — Cenjeni sodrugi in sobojevniki za delavske pravice: Prejel sem vaše obširno pismo iz urada J. S. Z., v katerem apelirate na zavedne delavce tega kraja, naj se organizirajo v socialistični stranki.

Taki apeli in razlaganja delavskih bojev niso zame nikaka novost. Kot vojak delavske armade sem bil pregnan iz moje rojstne domovine; kot zaveden delavec in agitator sem mnogokrat prišel v ostre spore z zagovorniki današnjega družabnega reda.

Sodelovanje socialistične stranke s progresivnimi elementi v tej volilni borbi od srca pozdravljam. Že prošlo pomlad sem pisal v "Prosveto" dopis v tem duhu, kajti le v združenju vidim moč.

Naša naselbina je še mlada; njeni stanovniki so rudarji in pa par farmerjev in trgovcev.

Volilna kampanja je tudi tukaj živahna. Progresivno gibanje ima mnogo pristašev. Dne 13. oktobra je govoril tukaj Ben F. Wilson iz Berkeley, Calif. Njegov shod je bil zelo dobro obiskan. Govor je bil globoko zamišljen, kajti govornik je posegel v zgodovino delavskega gibanja in v zgodovino Zed. držav. V govoru se je posluževal dobrega humorja in žel je mnogo smeha in ploskanja. Razgaljal je obe stari kapitalistični stranki, najbolj pa se je bavil z republikansko, ki je sedaj na vladi, in s predsednikom Coolidgom. V Wyomingu je agitacija za La Follettovo listo precej dobro razpredeljena in delavstvo upa na zmago.

Pred več leti so odborniki našega društva Narodni dom št. 183 SNPJ. dobili apel iz gl. soc. urada za ustanovitev socialističnega kluba. In res, rodilo se je

dete in živel — nekaj mesecev. Potem pa je zadremalo in mirno zaspalo. Takrat še nisem bil ameriški državljani in nisem mogel poseči v politično življenje. Imel sem mnogo poteškoč in ovir predno sem dobil državljanstvo.

L. 1922 sva se jaz in eden moj sodrug trudila pridobiti naše društvo za pristop k Izobraževalni akciji Jugoslov. socialistične zveze in res se nam je posrečilo. Že naslednje leto smo bili premagani od ljudi, ki zanikujejo vsako izobrazbo in se drže starih tradicij, ki so jih prinesli s seboj iz dežele klerikalne vzgoje in nadvlade. Vsem dobrim stvarim nasprotujejo tudi taki, ki zasledujejo samo svoje osebne koristi. In tako se dogaja, da se pri društvi prepira napredek z nazadnjaštvom, pristaši starih misli in zastarelih nazorov pa jamrajo, da so napredni delavci samo za zgago.

Dragi sodrugi! Ko vam pišem to pismo, sem dopolnil že šestdeseto leto svoje starosti. Moja moč peša in z njo peša tudi bojevni duh, kajti borba za kruh je težka . . .

V svojih mladih letih sem žrtvoval čas in denar, mnogokrat tudi svoje delo. Ampak leta tečejo; dokler človek more in hoče, gre s tokom naprej in je vesel, da je prišel k spoznanju in se bori z navdušenjem in mladeniškim ognjem. Ko se utrušiš, ko pričneš omagovati, te tok pustí ob strani. Vse kar še moreš je, da pozdravljaš in bodriš tiste, ki so v toku in se pomikajo v borbi za svoja prava naprej.

Vsak napredno misleč delavec želi dobro človeški družbi. Vsak razrednozaveden delavec se bori za izboljšanje družabnega sistema, za socialne reforme, za izboljšanje delavčevega življenjskega stanja. Zato pozdravljamo zedinjenje socialistične stranke z masami delavstva, ki so združene v progresivnem gibanju, kajti s tem je ameriško delavstvo ustvarilo silo, ki ga bo vodila k zmagam in k ciljem.

Ko človek opazuje potek tega gibanja in naporov za skupno delo, se spomni velikih začetnikov socialističnega gibanja, Ferdinanda Lasalle, Karla Marksa, Liebknechta in drugih, ki so učili delavce: Če hočete iti naprej, če hočete skrajšanje delavnika, volilno pravico in če hočete iti še dalj in si priboriti politično in ekonomsko svobodo, se morate organizirati in se učiti ter vsposobiti za borbo. In nastal je velik klic, "delavci vseh dežel, združite se!"

Lucas Murko.

Socialistična stranka v Ohiju in letošnje volitve.

CLEVELAND, O. — Po znanih progonih tekom majske demonstracije v Clevelandu, nadalje radi razkolov, persekucij in frakcijskih bojev je socialistična stranka v državi Ohio zelo trpela in mnoge njene postojanke so izginile s pozorišča. V Clevelandu je bilo socialistično gibanje zelo močno in istotako v mnogih drugih krajih te države. Gori omenjeni vzroki so našo organizacijo v Ohiju oslabilo mnogo bolj kot pa v drugih vzhodnih državah. Tudi organizacija tu bolj počasi napreduje kot drugje. Stranka je močna v Daytonu in aktivne organizacije ima tudi v več drugih ohijskih mestih, imamo svoj tednik "Miami Valley Socialist", toda v prevelikem navdušenju doseči vse ali pa nič se je zgodilo, da smo izgubili celo pravico do svoje rubrike na glasovnici, in da jo dobimo nazaj, je treba nabrati do 20,000 podpisov, kar ni majhno število.

Ohijska soc. stranka je na svoji letošnji konvenciji postavila popolno listo kandidatov v državne urade.

Za governerskega kandidata je bil nominiran J. Sharts iz Daytona, ki je sedaj tudi član strankine eksekutive. Pričeli smo nabirati podpise, toda po konvenciji Konference za progresivno politično akcijo so se začeli pojavljati glasovi oziroma priporočila, naj se postavi skupna progresivna lista kandidatov tudi v državne urade. To je imelo za posledico, da se socialisti niso potrudili v dovoljni meri dobivati podpise za peticije za svoje kandidate. Ko se je izprevidelo, da skupne liste ne bo in da so se progresivci koncentrirali le za La Folletta-Wheelerja in za nekatere kongresnike, je bilo za stranko že prepozno stopiti v akcijo in dobiti podpise, kolikor jih je še primanjkovalo. Tudi so med temi mnogi volilci podpisali peticije eselpističnih kandidatov in nekateri tudi peticije kandidatov W. P. in tako naših niso mogli podpisati. Socialistična stranka v Ohiju torej tudi letos ne bo imela kandidatov v državne urade.

Uspeli pa smo dobiti dovolj podpisov za nominiranje naših kandidatov v okrajne urade. Volilci v Clevelandu in okolici bodo imeli priliko glasovati za socialistično listo, ki je sledeča:

Kandidatje v senat Morris Henfort in N. Midekorn; za poslance v legislaturo Louis Aranoff, Fr. Prosta, P. J. Clair, Chas. Kreindler, M. Kuller, Wm. Maline, Jos. Martinek in John J. Willert.

Za okrajne komisarje (county commissioners) Henry Kullman in M. Weinstein.

Za državnega pravnika M. Benjamin.

Socialistična stranka bo imela svoje kandidate tudi v raznih drugih okrajih v Ohiju. Glasujte za socialistične kandidate povsod kjer bo označena na glasovnici naša lista. Posebno apeliramo na delavstvo v Clevelandu in okolici, da glasuje in agitira za socialistične kandidate.

* * *

Dne 2. novembra se bo vršila v Clevelandu konferenca zastopnikov socialističnih klubov JSZ. v Ohiju. Pričela se bo ob 10. dopoldne v prostorih kluba št. 27 v Slov. nar. domu. Popoldne bo shod, na katerem bo govoril med drugim Max Hayes, urednik delavskega lista "The Citizen". Govoril bo o progresivni politični akciji in o današnjem političnem položaju.

Rojaki delavci, udeležite se tega velevažnega shoda v obilnem številu. Pričel se bo ob 2. popoldne. — J. K.

Delavstvu v Universalu, Ind.

UNIVERSAL, IND. — V tej naselbini imamo socialistični klub št. 238, ki obdržuje svoje seje vsako drugo nedeljo v mesecu dopoldne pri sodrugu Verhovniku. Naše somišljenike vabimo, da pridejo na prihodnjo sejo in pristopijo v klub. Na članstvo apeliramo, naj se udeležuje redno sej in agitira za pojačanje te organizacije. Le močna in aktivna organizacija šteje in naša želja je, da postane ta klub močan in dika v socialističnem gibanju.

Volilni dan je skoro tu. Vsi, ki imate državljanstvo pravice, pojdite na volišče in oddajte svoje glasove LaFollette-Wheelerju in ZA CELOTNO SOCIALISTIČNO LISTO.

Ne pustite se zavesti nikomur. Naš predsedniški kandidat je La Follette. Drugi naši kandidati so označeni pod rubriko Socialist Party. Sedaj so vsi kandidati vaši prijatelji, vsi vas poznajo in vsi so prijazni in polni medenih obljub. Delavci nimamo pri teh lakajih kapitalističnega razreda ničesar iskati. Zaveden delavec ne kupčuje z volilno pravico in ne naseda priljubljenim besedam.

V. V., tajnik kluba.

Iz Barbertona.

BARBERTON, O. — Socialistični klub št. 232 priredi v soboto 1. novembra v dvorani društva Domovina na Mulberry cesti veselico, na kateri bo nastopil tudi naš pevski zbor pod vodstvom pevovodje Johna Bolka iz Akrona; zbor bo zapel nekaj pesmi, kar bo občinstvu gotovo ugajalo.

Že večkrat je bilo poročano, da se naši somišljeniki v bližnji naselbini Kenmore trudijo organizirati socialistični klub, toda akcija se jim dosedaj še ni posrečila. Pet naših delavcev v Kenmoreu se je odločilo pristopiti v socialistični klub v Barbertonu. — *Poročevalec.*

“Moč teme”, vprizori dramski odsek kluba št. 1.

V nedeljo 9. novembra vprizori dramski odsek kluba št. 1 Leva Nikolajeviča Tolstoja petdejansko dramo “Moč teme”, ki bo prva igra na našem odru v tej sezoni. Vršila se bo v dvorani ČSPS. na W. 18th St. “Moč teme” je veliko delo velikega Tolstoja in dramski odsek se trudi da bo ta drama igrana čim najbolj mogoče popolno.

Občinstvo opozarjamo, naj pride v dvorano pred 2:30 popoldne, kajti “Moč teme” je dolga igra in se bo pričela točno ob tem času.

Iz zanimanja za to igro sklepamo, da bo udeležba boljša kot na katerikoli naših dosedanjih predstav. Vstopnice v predprodaji dobite v uradu Proletarca in pri članih in članicah kluba. Vstopnina 75c za osebo. — *Publikacijski odsek kluba št. 1.*

Koncert pevskega zbora “Zarja.”

CLEVELAND, O. — V nedeljo 19. oktobra se je vršil v veliki dvorani Slov. nar. doma prvi letošnji koncert soc. mešanega pevskega zbora “Zarja”. Program je obsegal dvanajst pevskih točk, ki so bile dobro izvajane, nekatere zelo dobro. Seveda so bili tudi nedostatki, ki pa jih ne bom opisoval, ker se ne čutim kompetentnega pisati kritike o koncertih. Zbor in orkester je vodil g. Ivanush. Rečem le, da so bile točke izvajane kakor jih sploh more izvajati eden najboljših jugoslovanskih pevskih zborov v Ameriki.

Da pišem ta dopis je sledeči vzrok.

Udeležba ni bila kot bi jo Zarja zaslužila. In to je slabo spričevalo, toda ne za zbor, ki ima obilo težav in se trudi na vseh koncih in krajih, da vzdrži našo pesem na čim najvišji stopnji. Izmed vseh kulturnih društev med ameriškimi Jugoslovani imajo pevski zbori najtežje stališče in trde boje za obstanek. Stroški pevskih zborov so povsod visoki. Vaje se morajo obdržavati stalno. Človek, tudi če ima dober glas, ne postane dober pevec v par tednih ali mesecih. Treba je truda od strani zbora kot celote, od strani posameznih pevcev in pevk in od strani pevovodja ter odbora, da se zgradi pevski zbor, ki ne nosi po krivici imena *pevski zbor*.

Kaj imajo pevski zbori pričakovati za svoj trud? Nagrad gotovo ne! Pevcu ali pevk je v zadoščenje edino to, da ga pesem “veseli”, kajti to je en pogoj za vztrajanje v zboru. Kadar priredi zbor koncert, tedaj samoobsebi umevno pričakuje, da ga bo občinstvo posetilo, kakor pravimo, “v obilnem številu”. Če pa je udeležba slaba, to gotovo ne vpliva dobro na člane in članice zbora — kajti velika udeležba je edina nagrada, ki so jo deležni za svoje napore.

Malo neprofesionalnih pevskih zborov je nastopilo v času enakega obstanka na tolikih priredbah kakor pevski zbor Zarja. Tudi letos je bila aktivna. Za vsak nastop je treba vaj in priprav. Vsaki zahteva truda. Toda Zarja je nastopala in pomagala, da so boljše uspele. Ko pa je priredila svoj koncert, se ga občinstvo ni udeležilo “v obilnem številu”. In to mu zamerim. Res da je velika dvorana Slov. nar. doma prostorna, toda po mojem mnenju bi morala biti napolnjena, neglede na razne predsodke, ki jih je vsaka naselbina polna.

Upam, da se bo Zarja pripravila za svoj bodoči koncert z enako vnemo, ako ne z boljšo, kakor se je za dosedanje, in upam tudi, da bo petje ljubeča publika prišla v dvorano “v večjem številu” kot zadnjič. Druge narodnosti podpirajo svoja kulturna društva s subvencijami in na druge načine. Edino kar imajo naša pričakovati je, da se občinstvo udeleži njihovih priredb, in toliko imajo pravico pričakovati. — *Nota.*

Volilcem, članstvu klubov J. S. Z. in naprednim društvam v O.

Dne 2. novembra ob 10. dopoldne se bo vršila v Slov. nar. domu v Clevelandu konferenca socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ.

Apeliramo posebno na društva, da pošljejo svoje zastopnike na to konferenco, na kateri se bomo pogovorili o volilni kampanji in o organizatoričnem in prosvetnem delu, ki bi ga radi povečali in s tem ojačali našo organizacijo. Pismena povabila so dobila le društva v bližini Clevelanda. Toda mi želimo, da se konference udeleže vsa napredna slovenska društva v Ohiju in te vrstice jim veljajo za ponovno povabilo.

Glede volitve dne 4. novembra naj omenim, da ima soc. stranka v raznih okrajih te države svoje kandidate v lokalne urade, za kongresnike, poslance, sodnike itd. Agitirajte kolikor je v vaši moči, da bodo delavci glasovali za svoje kandidate. — *Jacob Kotar.*

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z. IN DRUGIH SOCIALISTIČNIH ORGANIZACIJ.

(Pod to rubriko priobčujemo seznam priredb klubov J. S. Z. in tistih priredb, pri katerih sodelujejo naši klubi.)

BARBERTON, O.—Klub št. 232 priredi s sodelovanjem svojega pevskega zbora veselico v soboto 1. novembra v dvorani društva Domovina.

CLEVELAND, O.—V nedeljo 2. novembra konferenca ohijjskih soc. klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. Po konferenci kampanjski shod.

CHICAGO, ILL.—Dramski odsek kluba št. 1 vprizori v nedeljo 9. novembra veliko Tolstojevo delo v petih dejanjih “Moč teme” v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th Street.

CHICAGO, ILL.—Klub št. 1 priredi dne 31. decembra Silvestrovo zabavo.

CHICAGO, ILL.—Dramski odsek kluba št. 1 priredi predstave v tej sezoni razun omenjenega še na sledeče dneve: v nedeljo 4. januarja 1925, 1. marca 1925 in 19. aprila 1925.

(Ako ima vaš klub v načrtu prirediti shod, zabavo, koncert, igro, predavanje ali kakršnokoli drugo priredbo, sporočite datum in druge podrobnosti n “Proletarcu”.)

IZ UPRAVNIŠTVA.

Sodrug Anton Garden iz Glencoe, Ohio nam sporoča, da se je odločil iti na agitacijo za Proletarca in JSZ. Obiskal bo naselbine v Ohiju in West Virginiji. Anton Garden je obiskoval delavsko šolo v Brookwoodu, New York, kjer je pred letom graduiral. Po poklicu je premogar. Bil je delegat na V. rednem zboru JSZ., kjer je podal zelo zanimiv referat o ekonomskem delovanju delavskih strokovnih in političnih organizacij, ki je izšel pozneje serialno v Proletarcu. Našim čitateljem je znan tudi iz drugih spisov, ki jih je priobčil v tem listu.

Sod. Anton Žagar se nahaja sedaj na agitaciji v Montani. Dobil je že precej naročnikov in prodal mnogo knjig iz naše založbe. Sporoča nam, da je v nekaterih naselbinah razpoloženje za ustanovitev kluba precej dobro. Brezposelnih delavcev je v Montani razmeroma mnogo. Radi nestalnega dela se ljudje selijo iz kraja v kraj. V gotovih naselbinah, ki so bile nekad na glasu kot zelo napredne, vlada danes, kar se javnega življenja tiče, mrtvilo, in to največ radi slabih delavskih razmer. Toda v drugih, v katerih so delavske razmere nekoliko boljše, je duh napredka še vedno močan in delavci se zanimajo za socialistično gibanje. Upamo, da naši rojaki v Montani obnovijo socialistične klube in postanejo zopet aktivni v organizaciji zavednega delavstva.

Sodrug Garden in Žagar sta se podala na agitacijo v kraje, kjer je JSZ. najšibkejša in naš list zelo malo razširjen. Socialisti so že l. 1919 pisali, da bodo imeli progoni, frakcijski boji, razkoli, persekucije in vojna histerija za posledico razpad mnogih socialističnih postojank. Pisali so, da ko se vihar poleže, bo treba graditi znova in sodrugi ki bodo agitirali bodo vršili pionirsko delo, kakor ga je bilo treba vršiti pred mnogimi leti. Dva taka pionirja sta Žagar in Garden, oba še mlada po letih, toda bogata na znanju in izkušnjah, oba izvežbana borca v delavskem gibanju.

Socialistično gibanje je gibanje malega števila aktivnih delavcev. Ti so organizatorji, učitelji, agitatorji in borci. Nasprotniki nam včasih očitajo, da nas je malo. Po številu nas ni mnogo, dasi bi bilo potrebno, da nas bi bilo več in upamo, da se bodo naše organizirane vrste zelo pomnožile. Organizacija je ORGANIZACIJA. Sto tisoč neorganiziranih slovenskih delavcev ne šteje ničesar v organiziranem delavskem gibanju te dežele. Osem sto delavcev, organiziranih v J. S. Z., šteje mnogo več kakor pa neorganizirane mase, ki so ali brezbrizne, ali pa morajo SLEDITI eni ali drugi ORGANIZACIJI.

Rekli smo že, da je obstoj socialističnih postojank največ odvisen od tistih, ki so stalno v naselbini. V Glencoe, O., ki je majhna naselbina, ne bi bilo nobene socialistične kluba več, če ne bi imela Naceta Zlembergerja, ki je eden najstarejših aktivnih članov v J. S. Z. Konference soc. klubov v Pennsylvaniji, — aktivnost pennsylvanskih klubov je delo sodrugov v naselbinah Pennsylvanije. Ako bi bili aktivni sodrugi v vsaki naselbini enako močno zastopani, kakor so v tistih naselbinah kjer imamo delavne socialistične klube, bi napredek, s katerim se ponajšamo v listih, izgledal precej drugače — beležili bi resnični napre-

dek in v prosvetnem oziru bi bili v stanju delati v mnogo večji meri kot pa danes.

Po volitvah 4. novembra bodo razpadli nešteti kampanjski klubi; naši bodo ostali; socialistična stranka bo ostala. Njena naloga po volitvah je ista kakor do volitev. Pripravljati ameriško delavstvo na organiziranje v skupni stranki in ga vzgajati za socializem. Sodrugi, zavedajte se te naloge, ki je naloga vseh nas. Jačajte socialistične utrdbe! Širite naš tisk. Zadrževajte od svojih tovarišev delavcev, da se zbude in postanejo razredno zavedni. Vprašajte jih, če so naročeni na Proletarca ali na kak drug socialistični list. Vprašajte jih, če so člani socialistične organizacije. Če niso, jim dokažite, da je v njihovem interesu, da čitajo naše liste in knjige, in da je v njihovem interesu, da se bore z vami vred v vrstah socialističnega delavstva proti sovražniku delavskega razreda.

Ali je vaš klub že naročil pravila J. S. Z.?

Pravila JSZ., kakor jih je sprejel V. redni zbor JSZ. v Clevelandu, so dotiskana in jih sedaj razpošiljamo. Razun pravil in načelne izjave vsebujejo dnevni red za seje klubov in dnevni red za seje konference, poslovnik za klube in konference, točko o izobraževalni akciji in točko o funkcijah okrožnih organizacij (konferenc klubov JSZ.).

Klubi naj skrbijo, da dobi vsak član iztis pravil. Vsakdo naj jih prečita, kajti letos niso bila priobčena v zapisniku zbora, ki je izšel v Proletarcu, kot prošlo leto. Poznati pravila je vsakega člana dolžnost.

V pokritje tiskovnih stroškov računa J. S. Z. za vsak iztis pravil 6 centov. Kako jih klub razdeli med člane, je njegova zadeva. Glavno je, da jih razdeli.

Književni vestnik.

ROČENKA Amerických Dělnických Listů je delavski koledar, ki je izšel v založbi češkega socialističnega glasila "Americké Dělnické Listy" v Clevelandu. Obsega 252 strani in ima bogato vsebino. Imel sem v rokah že več čeških koledarjev za l. 1925, toda niti eden se ne more primerjati po tehniki in po vsebini z "Ročenko", ki jo je uredil Joseph Martinek, urednik prej omenjenega lista. Koledar vsebuje 25 povesti, 10 političnih in gospodarskih člankov, več znanstvenih razprav, razne informacije, članek o angleški delavski vladi, o kampanji Konference za progresivno politično akcijo, razne pesmi, slike itd. Sedemnajst avtorjev je zastopanih v tem koledarju. Papir je fin in tisk izredno lep. Tehnika je prvovrstna. Koledar stane v Clevelandu 50c; po pošti 60c. Naroča se: "Americké Dělnické Listy", 4734 Broadway, Cleveland, O.

KOLO, 5. številka (september 1924), ima sledečo vsebino: Slika na naslovni strani: Hrvatsko Radničko Pjevačko Društvo "Gaj" v New Yorku. Iz uredništva. Prof. Anton Dobronič: Stil jugoslovenskoj muzičkoj tvorbi. Metropolitan Opera House. Dr. I. Altaraz: Glasba i javne knjižnice u Americi. Dr. Božidar Širola: I-mena slovenskih skladateljev in njihova najglavnejša dela. Literatura. Iz glasbene Jugoslavije. Po našim kolonijama. Glasbeni in dramski nastupi.

Naslov revije: Kolo, 347 Madison Ave., Suite 1210, New York City.

BREZ NASLOVA

Iskra.

Sedaj je zopet v modi razkrinkavanje "rdečkarjev", ki mislijo s silo strmoglaviti ameriško vlado. Jacob Spolansky, ki je bil načelnik agentov-provokatorjev v gibanju levokrilašev od l. 1919 naprej, objavlja svoje "spomine", in zagovornikom obstoječih institucij se ježe lasje, ker so šele iz teh spominov spoznali, da so se nahajali v smrtni nevarnosti. Spolansky, Burns, Palmer in Daugherty so rešili ameriško vlado in potlačili moskovski bavbav.

Jacob Spolansky, četudi ga je Burns smatral za "eksperta" v radikalizmu, ni prav dobro poučen o gibanju radikalnega in ekstremno radikalnega delavstva v Zed. državah. Tudi si je na mnogih krajih v protislovju. Toda delovanje komunistične stranke mu je poznano, ker so bili njegovi agentje provokatorji zastopani na vseh tajnih konvencijah in sestankih; ne samo to. Dokazano je bilo, da so bili agentje-provokatorji hujši revolucionarji od samih revolucionarjev. Na ta način so odvrnili od sebe vsak sum in si pridobili zaupanje. Mnogokrat so morali komunistični voditelji miriti preveč razgrete manjpomembne komunistične voditelje v raznih lokalih pred prevelikim navdušenjem za revolucijo in preveliko vero v drastične akcije. Agentje-provokatorji niso nikjer igrali tako velike vloge kakor v Zedinjenih državah in primeru je najti samo v Rusiji pod carizmom. Kapitalisti in vlada so potrošili zanje mnogo denarja, vsega po nepotrebnem.

Urednike frančiškanskega žurnala so Spolanskijevi spomini tako navdušili, da so tudi oni pričeli razkrivati "rdečkarje". Sedaj jih bo konec, kajti patri in fratri jih bodo "zagiftali" kakor se zagiftajo ščurki. Potem pa bo zopet vse mirno in tiho na svetu.

Revolucionarni duh pa ni doma samo pri "rdečkarjih", kar je prečastitim očetom frančiškanom fare svetega Štefana sedaj prav dobro znano. V nedeljo 19. oktobra je bila v dvorani pod slovensko katoliško (!) šolo veselica, ki se je "strašno" revolucionarno končala. Razbiti stoli, pobite šipe, kosi oblek, krvavi madeži so pričali o veliki bitki, ki se je vršila v svetem poslopju. Ljudje, ki so se pretepali na tej veselici do nezavesti, niso "skvarjeni s socialistično vzgojo" in socialisti jih niso podivjali. Ali če jih niso socialisti, kdo jih je? Kaj res nič ne zaležejo pridige svetih mož, ki se vrše vsako nedeljo v cerkvi in čez teden v dvorani pod cerkvijo in v šoli?

Kar nenadoma so se zgrabili revolucionarni duhovi, okorajženi s tekočino, kakršno je delal tudi Odršenik v Kani Galileji. Cerkveni odborniki so pobegnili iz dvorane, vsi junaški ljudje pa so ostali in se topli — moški in ženske — vse vprek. Vmes pa kričanje, lomljenje stolov, stok in škripanje z zobmi. Ko se je vroča kri nekoliko uhladila in nekaterim ocedila, je na bojišču zavladalo mirnejše razpoloženje. Poklicali so slovenskega zdravnika dr. Uršiča, ki je obvezoval rane. Nekdo se je spomnil, da bi bilo dobro zakleniti dvorano, pa so jo zaklenili. Med tem je nekdo druzine že pozval na pomoč policijo, ki je prihitela iz bližnje policijske postaje, toda aretacij baje ni bilo. V šolski dvorani so se že večkrat stopli in baje je imela po-

leca že večkrat oprava v nji in tudi nekaj aretacij je bilo. Vsi bojeviteži iz prejšnjih bitk pa so bili kmalu po aretaciji izpuščeni, kot se glase poročila, ki pridejo preko farovške cenzure. To pot bi bilo treba aretirati preveč bojevitih ljudi, stvar bi prišla v angleške liste, morda celo do škofa, pa bi bil trubel še večji.

Tepež ni ravno izredna stvar na slovenskih zabavah. Izredno je, ako se zaplete v tepež vse "cenjeno občinstvo" obojega spola in lomi stole, pobija šipe, izbija očesa, "blinči" nosove itd. To pa je izredno, posebno ako se vrše take reči v blagoslovljenem poslopju, v katerega ne sega vpliv podivjanih socialistov.

Ne vem, če je Edinost priobčila poročilo o tem pretepu. Jaz ga nisem opazil. Neljube vesti vsak rad zatre in zamolči, medtem ko verjame v svobodo tiska, če je prilika povedati kaj neprijetnega o nasprotnikih.

Pravijo, da se je gospod župnik silno razsrdil nad "podivjanimi" farani, ki na tako nekatoliški način rešujejo nesoglasja. Ni mu bilo toliko hudo radi tepeža samega, ampak radi slabega vzgleda, ki ga dajejo vročekrvni farani. Tudi je križ, ker ne bo mogel tako lahko pisati o slabih posledicah socialistične vzgoje, kajti v malem okolišu, preko katerega ima vpogled, vidi marsikaj nelepega in nečastnega.

Kaj so slovenski ameriški frančiškani v politiki? Štiri dni so bili za La Folletta, ker "je on edini kandidat, ki je obsodil Ku Klux Klan". To so namreč navedli za vzrok podpiranja La Folletta. Bolj na skrivaj so bili za demokrate, kot se dobrim katoličanom spodobi. "Podpiranje" La Folletta jim ni prineslo evenka, oziroma naročnikov, zato so sprejeli pomoč republikanske stranke in pričeli agitirati za Coolidgea, ki se ni izrekel proti Ku Klux Klanu, pač pa je znano, da ga klanovci podpirajo . . .

V eni štev. frančiškanske Edinosti obsega agitacija za Coolidgea, Dawesa in Smalla štiri kolone prostora in za republikanskega kandidata Crowa, ki kandidira za državnega pravdnika, eno kolono. Imeniten "delavski list"!

\$1,500,000,000 neizpodbito dejstvo.

Uradne številke kažejo, da so Združene države, ki trpe ogromno industrijalno izgubo vsako leto, ki presega 1,500 milijonov dolarjev, radi prepričljivih boleznih in ozdravljivih pomanjkljivosti njenih državljanov. Pri devetih izmed desetih slučajev izvira bolezen vsled žledodčnih neredov. Kadar sta prizadeta železovca in splošno zdravje, tedaj dosežete čudovite uspehe s Trinerjevim zdravilnim grenkim vinom. Mr. A. M. Markowski, R. F. D. 3, East Syracuse, N. Y., pravi v svojem pismu, katerega smo sprejeli 1. oktobra: "Že 7 let rabim Trinerjevo zdravilno grenko vino, ki je prvo zdravilo na svetu za vsakega. Mnogim naše družine je pomagalo in s tem izražam svojo zahvalo za to veliko pomoč." Mr. Markowski pravilno povdarja dejstvo, da isto pomaga. Gotovi uspehi v slučajih slabega teka, slabe prebave, glavobolov, slabega spanca, počutka splošne slabosti in podobnih neredov so proslavili Trinerjevo zdravilno grenko vino. Poskusite ravno tako Trinerjev Liniment za revmatizem in nevralgijo in Trinerjev Cough Sedative — in če vam ne more vaš lekarnar ali trgovec postreči, tedaj pišite na Joseph Triner Co., Chicago, Ill.

IZID GLASOVANJA V ODBORE J. S. Z.

Št. in kraj kluba.	EKSEKUTIVA								Nadz. Odbor			Prosvetni Odsek				Nadzorni Odbor Slov. Sekcije					
	Aleš, Fr.	Cainkar, Vin.	Ločniškar, Vin.	Lotrich, D. J.	Olip, John	Udovich, Fr.	Tauchar, F. S.	Zaitz, Fr.	Oven, Jos.	Godina, Fil.	Novak, B.	Zupančič, Vik.	Aleš, Fr.	Olip John	Oven, Jos.	Vider, Fred A.	Ciganich, M.	Brash, Fred A.	Thaler, John	Vider, Fred A.	Florjančič, Fr.
1—Chicago, Ill.	33	29	14	14	28	23	33	44	16	45	40	11	32	35	41	37	30	21	38	29	24
2—Glencoe, Ohio	4	3	2	2	4	4	4	6	4	5	5	3	4	5	6	4	4	5	5	4	2
10—Forest City, Pa.	4	7	2	2	3	6	5	5	7	6	4	4	4	4	7	6	4	4	4	4	5
13—Sygan, Pa.	14	14	..	1	8	6	11	11	12	8	10	12	14	14	9	8	7	7	8	8	11
22—Chisholm, Minn.	6	1	2	5	7	7	7	3	6	3	4	3	7	7	5	2	2	6	6
27—Cleveland, Ohio	19	5	4	2	17	9	14	12	18	16	16	7	18	17	13	11	13	7	12	12	15
32—W. Newton, Pa.	9	10	1	1	2	3	6	9	9	10	7	3	10	7	10	3	7	..	5	10	8
41—Clinton, Ind.	13	10	4	2	10	7	10	15	9	16	6	10	10	15	11	12	7	6	6	15	14
45—Waukegan, Ill.	4	10	..	6	2	7	6	9	6	10	7	3	5	9	6	9	6	5	7	6	6
47—Springfield, Ill.	6	8	..	1	7	4	4	8	7	9	8	1	7	6	8	6	8	2	3	8	6
50—Virden, Ill.	5	5	2	..	2	2	5	4	1	3	5	2	3	2	5	5	2	..	3	2	4
69—Herminie, Pa.	3	13	1	5	2	13	13	14	5	13	12	3	11	13	9	10	10	7	9	8	7
114—Detroit, Mich.	15	8	1	2	5	7	13	14	15	15	13	4	14	14	13	7	8	7	8	11	14
118—Canonsburg, Pa.	10	15	1	5	9	8	11	13	6	13	13	4	8	13	12	12	11	10	9	11	4
157—Gross, Kans.	5	7	6	..	4	..	7	7	..	7	6	1	5	5	6	6	6	1	3	7	3
165—Blanford, Ind.	8	10	1	2	2	4	9	10	4	9	1	10	8	5	7	10	4	5	8	5	8
175—Moon Run, Pa.	10	10	1	1	6	8	6	7	9	8	3	4	6	10	9	7	2	7	7	7	7
181—Lloydell, Pa.	8	4	5	1	5	..	8	9	..	8	6	3	7	8	3	6	4	6	1	8	7
184—Lawrence, Pa.	7	6	2	..	3	4	5	4	4	7	6	1	5	6	7	3	6	1	5	4	5
198—Homer City, Pa.	13	13	13	13	13	..	13	..	13	13	13	13	13	..	13	..
213—Carlinville, Ill.	2	11	4	3	6	10	13	3	13	7	9	10	8	12	12	7	9	5	7	6	12
222—Girard, Ohio	7	9	..	3	3	2	9	11	9	9	9	4	10	1	9	8	5	1	9	8	10
224—Pullman, Ill.	2	2	1	2	2	3	5	4	4	5	5	..	3	5	5	2	5	3	1	2	4
225—Avella, Pa.	12	7	..	2	11	11	12	11	9	14	11	5	9	9	14	13	7	6	11	11	7
230—Library, Pa.	4	6	3	6	6	6	..	6	6	..	6	3	6	4	4	1	2	6	5
232—Barberton, Ohio	15	16	2	1	10	10	7	12	7	15	12	5	16	9	15	8	12	8	9	9	9
233—Renton, Pa.	9	8	2	3	2	4	7	8	2	5	7	6	6	8	8	5	4	4	5	8	6
235—Sheboygan, Wis.	3	6	..	1	3	4	3	5	5	5	6	1	5	4	6	3	1	3	3	6	5
238—Universal, Ind.	12	13	1	..	4	13	10	10	2	12	5	9	12	8	9	10	5	8	10	11	5
241—Verona, Pa.	6	6	..	6	6	6	5	4	3	6	5	6	1	3	3	4	1	1
242—Cliff Mine, Pa.	7	6	1	1	4	4	6	3	2	6	7	1	7	2	5	6	..	6	4	7	4
243—Warren, Ohio	1	1	1	1	1	..	1	1	1	1	1	..	1	1	1
At large	5	4	1	1	2	2	3	4	3	3	5	2	4	4	4	3	4	2	2	4	3
Skupaj	281	276	59	65	173	200	279	304	200	317	266	148	275	271	303	241	208	161	223	299	241

Iz urada tajništva J. S. Z.

Dne 10. sept. je bilo končano splošno glasovanje za kandidate v odbore J. S. Z. Rezultat glasovanja je priobčen v posebni tabeli, tu pa priobčujemo imena kandidatov ter skupno število oddanih glasov:

KANDIDATI V EKSEKUTIVO JSZ.

Štev. glasov.

Frank Aleš	281
Vincenc Cainkar	276
Vinko Ločniškar	59
D. J. Lotrich	65
John Olip	173
Frank Udovich	200
Frank S. Tauchar	279
Frank Zaitz	304
Joško Oven	200

Izvoljeni so: Frank Aleš, Vincenc Cainkar, Frank S. Tauchar, Frank Zaitz in Joško Oven.

(Opomba: Pri glasovanju za eksekutivo sta dobila kandidata Frank Udovich in Joško Oven enako število glasov in bi morala iti glasom

pravil na ožjo volitev, ker pa je sodrug Udovich odstopil od svoje kandidature, se smatra izvoljenim sodrug Joško Oven.)

KANDIDATI ZA NADZORNI ODBOR J. S. Z.

Filip Godina	317
Blaž Novak	266
Viktor Zupančič	148

Izvoljena v nadzorni odbor J. S. Z. od strani slov. klubov sta Filip Godina in Blaž Novak.

KANDIDATI V PROSVETNI ODSEK J. S. Z.

Frank Aleš	275
John Olip	271
Joško Oven	303
Fred A. Vider	241

Izvoljeni so: Frank Aleš, John Olip in Joško Oven.

KANDIDATI ZA NADZ. ODBOR SLOV. SEKCIJE J. S. Z.

Mirko Ciganich	208
Fred J. Brash	161

John Thaler	223
Fred A. Vider	299
Frank Florjančič	241

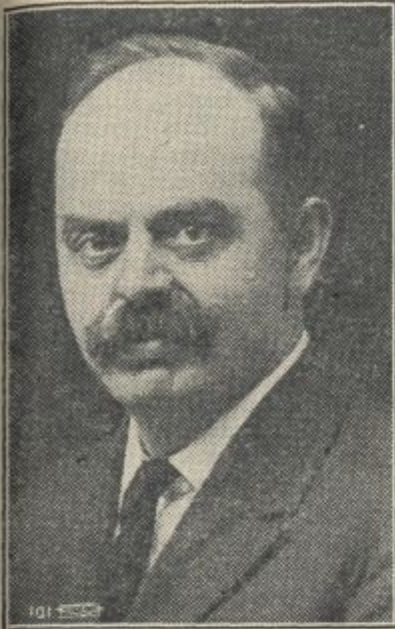
Izvoljeni so: John Thaler, Fred A. Vider in Frank Florjančič.

Od strani arbske sekcije J. S. Z. so izvoljeni sledeči: V eksekutivo, Sava Bojanovich, Miloje V. Lucich in Božo Stojanovich; v nadzorni odbor J. S. Z. pa Peter Kokotovich.

Za gl. tajnika J. S. Z. sta bila nominirana Charles Pogorelec in Joško Oven, in sicer Charles Pogorelec od 24. klubov, Joško Oven pa od 1. Ker je sodrug Oven odklonil kandidaturu, se tajništvu ni videlo umestno, radi zavlačevanja in stroškov, dati enega samega kandidata na splošno glasovanje, pač pa se je stvar prepuštila eksekutivi v končno odločitev.

Glasovanja se je vdeležilo 32 klubov in okrog 40% članstva, vitevi člani at large.

TAJNIŠTVO J. S. Z.

ANDREW C. LAFIN

je socialistični kandidat za gubernerja v Illinoisu. Član socialistične stranke je od njene ustanovitve. Z izvolitvijo Lafina bo dobilo ljudstvo te države gubernerja, kakršnega potrebuje. Dne 4. novembra oddajte svoje glasove za Lafina in vse druge kandidate soc. stranke.

DANIEL A. URETZ

je socialistični kandidat za državnega pravnika v okraju Cook. Čikaški okraj potrebuje poštenega državnega pravnika in dobi ga lahko, če glasuje za Uretza.

Dramski odsek kluba št. 1, J. S. Z., Chicago, Ill.,

vprizori v nedeljo 9. novembra 1924 ob 2:30 popoldne v dvorani C.S.P.S., 1126 W. 18th St.,
dramo v petih dejanjih

“Moč teme”

Spisal Lev Nikolajevič Tolstoj.

Dvorana odprta ob 2. popoldne; pričetek igre ob 2:30.

Po igri ples in prosta zabava.

Med in po predstavi igra Bialkov orkester.

VSTOPNINA 75c.

O S E B E:

Pjotr, bogat kmet, drugič oženjen.....	Philip Godina
Anisja, njegova žena, lahkoživka.....	Minka Alesh
Akulina, hči Pjotra iz prvega zakona.....	Mamie Udovich
Nikita Akimič, hlapec pri Pjotru, gizdalin.....	John Olip
Anjutka, druga hči.....	Tillie Udovich
Akim, njegov oče, star, bogaboječ kmet.....	Andrew Miško
Matrjona, njegova žena.....	Mary Aucin
Marina, sirota, mlado dekle.....	Frances Vider
Marfa, Pjetrova sestra.....	
Mitr'č, star hlapec, bivši vojak.....	Anotn Slabe
Botra Anisje.....	Mary Udovich
Soseda.....	Mary Šifrar
Snubač, godrnjav kmet.....	John Huyan
Semjon Matvejevič, mož Marinin.....	Vinko Ločniškar
Prva deklica.....	Albina Logar
Druga deklica.....	
Načelnik policije.....	Joe Papež
Voznik.....	Anton Andrejasich
Drug.....	Frank Ceglar
Družica.....	Marie Divjak
Zenin Akuline.....	Donald J. Lotrich
Starosta.....	Frank Udovich
Demetrij.....	Frank Paulich
Mihajlo } godci.....	Leo Medvešek
Ivan }.....	Rudolf Kravanja

Svatje, žene, dekleta, ljudstvo.

REŽISER JOHN OLIP

“MOČ TEME” se ponovno vprizori v nedeljo 16. novembra pod avspicijo kluba št. 45 v Slovenskem Narodnem Domu v Waukeganu. Pričetek igre ob 2. popoldne.

“ŠPANSKA MUHA”, burka v treh dejanjih, vprizori dramski odsek v nedeljo 4. januarja v dvorani Č.S.P.S.

Razun te priredi dramski odsek igre dne 1. marca in 19. aprila 1925.

Klub št. 1 priredi dne 31. decembra Silvestrovo zabavo v dvorani SNPJ.

NAŠE KJIGE.

"Zločin in kazen", roman, spisal F. M. Dostojevskij, poslovenil Vladimir Levstik, drugo izdanje.

Naša knjigarna je dobila nekaj iztisov te knjige enega največjih ruskih pisateljev, Dostojevskija, ki je bila prevedena na vse kulturne jezike. Prvo izdanje v slovenskem prevodu je bilo že pred leti razprodano in prošlo leto je izšla v drugem izdanju, kar je pri nas redkost za dobre knjige.

"Zločin in kazen" obsega dve vezani knjigi s 606 stranmi. Cena (oba zvezka) \$2.50. Vsem ljubiteljem dobre literature jo toplo priporočamo.

"Hadži Murat", roman, spisal Lev Nikolajevič Tolstoj, poslovenil Vladimir Levstik. Tudi Tolstoja ni treba predstavljati. Njegova dela so svetovno znana. Cena tej knjigi (trdo vezana) je 90c.

"Zgodbe iz Doline Šentflorjanske", spisal Ivan Cankar. Posrečilo se nam je dobiti nekaj iztisov te redke knjige, ki je že davno razprodana. Ivan Cankar je zvezda na slovenskem literarnem polju in njegova dela so biseri v naši književnosti. To knjigo priporočamo v nabavo posebno čitalnicam. Ker imamo le malo iztisov, jo bodo dobili tisti, ki prvi pošljejo naročila. Vezbo v platno smo oskrbeli mi. Knjiga stane \$1.50.

"Na krvavih pljanah" je knjiga, ki nam je pred meseci pošla, toda smo pred kratkim prejeli novo pošiljatev. Tisti, ki so jo želeli, jo sedaj lahko dobe. "Na krvavih poljanah" je delo Ivana Matičiča. Knjiga je trdno vezana in stane \$1.50.

Povej tvojemu prijatelju, da je v njegovo lastno korist, ako postane čitatelj in naročnik Proletarca.

Kadar potrebujete kaj iz lekarn se oglasite pri

Cyrus W. Davisu

vodilnem lekarnarju v

CONEMAUGH, PENNA.

Zanesljivost in poštenost sta naša gesla.

ITALIJANSKE HARMONIKE

Izdelujemo in importiramo ITALIJANSKE HARMONIKE najfinejšega ročnega izdelka.

Najboljše na svetu. Jamčene za 10 let. Naše cene so najnižje. Vsakemu kupcu damo brezplačen poduk. Pišite po naš BREZPLAČNI cenik.

RUATTA SERENELLI & CO.,
817 Blue Island Ave., Dept 59,
Chicago, Ill.

ZADOVOLJNOST

tisočerih, ki so poslali denar v stari kraj je najboljši dokaz o dobri postrežbi in nizkih cenah, ki so jih dobili pri nas. Dajte nam priliko da Vam enkrat postrežemo, in postali boste naš stalni odjemalec. Vprašajte po ugodnostih potovanja v Evropo s posredovanjem našega parobrodnege oddelka. V vseh bančnih zadevah se obrnite zaupno na

Kapital in prebitok
\$2,000,000.00

Kaspar American State Bank
1900 Blue Island Ave. Vogel 19te ulice.
CHICAGO, ILLINOIS

Varna banka za vlaganje in investiranje vašega denarja.

IMOVINA NAD DVAJSET MILJONOV DOLARJEV

jih vrstah. In čim večje bo njegovo znanje, toliko lažje se bo dvigal v družbi.

Vse znanje sveta je nagromadeno v knjigah. Knjige so hrana za možgane — ako so knjige dobre. Knjige so lahko strup za možgane, ako so slabe in jih dobi v roke še netreniran čitatelj, ki ne zna ločiti dobro od slabega.

Mi imamo v zalogi večinoma samo dobra literarna dela in dobre znanstvene knjige v slovenskem in angleškem jeziku. Naročajte jih vselej od nas.

Neki rojak iz Detroita, ki je pred kratkim odpotoval v staro domovino, nas je vprašal, če bi mu mogli preskrbeti slovensko biblijo (sveto pismo stare in nove zaveze). Njegovi želji smo ustregli. Že prej se je večasi oglašil kdo in želel izvedeti, če se dobi slovensko biblijo. Nič ne škodi, če razumen čitatelj, ki se je že otresel vere v svetopisemske pravljice, prečita biblijo kot prečita kako drugo knjigo. Svoje znanje bo obogatil, ker bo iz nje izprevidel mnogo kar mu ni bilo znano, četudi je v prejšnjih letih redno hodil k pridigam in morda celo prečital zgodbe svetega pisma, ki sta jih uredila pokojna dr. Krek in Lampe. Slovenski prevod biblije je dober in tudi vezba je zelo lepa. Obsega nad tisoč strani. Izdala jo je britanska svetopisemska družba in je bila tiskana v Ljubljani. Kato-liške knjigarne jo ne prodajajo. Imamo jih samo par in prodajamo jo po \$2.25 iztis. — (Knjigarna "Proletarca".)

Oglašajte priredbe vaših organizacij v Proletarcu. S tem gmotno pomagajte listu in ob enem je to tudi indirektna agitacija zanj.

BARBERTON, OHIO

SOCIALISTIČNI KLUB ŠT. 232, J. S. Z.

priredi

PLESNO VESELICO

s sodelovanjem klubovnega pevskega odseka,

V SOBOTO DNE 1. NOVEMBRA 1924

v dvorani samost. dr. "Domovina"
na Mulberry cesti.

Začetek ob 6:30 zvečer.

Uljudno vabimo cenjeno občinstvo iz Barbertona in okolice da se naše zabave udeleži v obilnem številu.

Ob tej priliki bo nastopil tudi pevski odsek našega kluba pod vodstvom Mr. John Bolka-ta iz Akrona, s par krasnimi komadi, z eno besedo rečeno, za vsestransko zabavo in najboljšo postrežbo je izvrstno preskrbljeno.

Na veselo svidenje dne 1. novembra vam kliče

ODBOR.

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

FRANK MIVŠEK

se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.

924 McAlister Ave.

Phone 2726

Waukegan, Ill.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINCIC

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

IŠČE SE

PEVOVODJA za poučevanje petja pri dveh pevskih zborih.

Poleg poučevanja bi lahko opravljal še kaka druga dela, bodisi v tovarni ali kjerkoli. Vsakemu, ki bi sprejel to službo smo pripravljene iti na roko in mu pomagati da dobi primerno delo.

Ponudbe pošljite na:

FRANJO KUHOVSKI,
8971 Sherwood Ave.,
Detroit, Mich.

Ako ste zmožni čitati angleško, naročite "Outline of History", ki jo je spisal slavni angleški pisatelj in zgodovinar H. G. Wells. Stane \$5. Naroča se pri "Proletarcu". V zalogi imamo tudi razne druge angleške knjige. Glej naš cenik slovenskih in angleških knjig. Največja slovenska knjigarna v Ameriki.

"ČAS", ..

Jedina slovenska leposlovna revija v Ameriki. Čas prinaša lepe povesti, koristne gospodarske in gospodinjske nasvete, znanstvene zanimivosti, podučne, narodu potrebne razprave in mične slovenske pesmi.

Izhaja mesečno in stane samo \$3.00 na leto, pol leta \$1.50. Pošiljajte naslovite:

"ČAS"

1142 Dallas Rd., N. E.
Cleveland, Ohio.

Prečitajte naš cenik knjig,

priobčen v tej izdaji. Velika izbira novih knjig, katere smo prejeli pred nekaj dnevi iz Slovenije.

Največja zaloga boljših književnih del.

Denar, investiran v dobre knjige, je najboljšo investiran.

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	VZORI IN BOJI, črtice, vezana ..	1.50	ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in črtic, broširana65	ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana ..	.75	ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno ..	1.75	ZA SREČO, povest, broširana ..	.45	ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana ..	1.00	ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Šenoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana ..	1.20	ZMOTI IN KONEC GOSPODIŠNE PAVLE, (I. Zorec), broširana ..	.40	ZVONARJEVA HČI, povest, broširana ..	.65	ZENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana ..	.30	SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana ..	1.25	FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana ..	2.00	JOS. JURČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan ..	1.75	II. zv. vezan ..	1.50	III. zv. vezan ..	1.50	IV. zv. vezan ..	1.25	V. zv. vezan ..	1.00	VI. zv. vezan ..	1.00	PESMI IN POEZIJE. BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevedel I. Hribar) vezana ..	1.00	MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba ..	.75	MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana ..	.90	PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba ..	.50	POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90	POHORSKE POTI, (Janko Glaser), broširana ..	.35	SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana ..	.45	STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana ..	1.20	STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Machar), vezana ..	1.10	SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana ..	.65	SOLNCE IN SENČE, (Ante Debeljak), broširana ..	.50	SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana ..	.25	SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba ..	.50	TRBOVLJE, (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana ..	.75	TRISTIA EX SIBERIA, (Vojeslav Mole), vezana ..	1.25	V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana ..	.40	GAUDEAMUS, kemedija v 4 dej. 60		GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana ..	.60	KASIJ, drama v 3 dejanjih ..	.75	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana ..	.35	NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah). Igra v treh dejanjih, broširana ..	.35	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana ..	.85	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih ..	.50	SEN KRESNE NOCI, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana, 75c; vezana ..	1.00	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI UONE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE. ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata ..	.20	ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern) ..	5.00
--	------	----------------------------------	------	---	-----	---	-----	--	------	--------------------------------	-----	---	------	--	------	---	-----	--------------------------------------	-----	---	-----	--	------	---------------------------------------	------	---	------	------------------	------	-------------------	------	------------------	------	-----------------	------	------------------	------	---	------	---	-----	---	-----	--	-----	---------------------------------	-----	---	-----	--	-----	--	------	--	------	---	-----	--	-----	---	-----	---	-----	--	-----	--	------	---	-----	---------------------------------	--	--	-----	------------------------------	-----	---	-----	---------------------------------------	-----	---	-----	--	-----	---------------------------------------	-----	--	-----	---	-----	---	-----	--	------	--	-----	---	------